

MONETĀRAIS BILETENS 2009

6

Latvijas Republikas Saeimai pieņemot likumu "Grozījumi likumā "Par valsts budžetu 2009. gadam"" un tādējādi budžeta bilanci uzlabojot par 500 milj. latu, kā arī Eiropas Komisijai pieņemot lēmumu par starptautiskā aizdevuma otrās daļas (1.2 mljrd. eiro) izsniegšanu Latvijai, būtiski mazinājās spriedze Latvijas finanšu tirgū. Jūnija sākumā satraukumu par valsts iespējām saņemt kārtējo starptautiskā aizdevuma daļu papildināja bažas par valsts finansiālo situāciju, tāpēc bankas nozīmīgā apjomā pārdeva latus Latvijas Bankai, radot latu likviditātes problēmas un veicinot būtisku naudas tirgus procentu likmju kāpumu. Savukārt mēneša nogalē bankas atsāka latu pirkšanu un procentu likmju līmenis naudas tirgū kritās.

Jau otro mēnesi bija vērojama mazumtirdzniecības apgrozījuma stabilizācija – maijā salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi saskaņā ar sezonāli izlīdzinātiem datiem tas palielinājās par 0.9%, lai gan salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu saglabājās būtisks mazumtirdzniecības apgrozījuma kritums (saskaņā ar sezonāli neizlīdzinātiem datiem – 26.4%). Savukārt apstrādes rūpniecības produkcijas apjoms maijā samazinājās gan salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (par 3.4%; saskaņā ar sezonāli izlīdzinātiem datiem), gan salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (par 21.2%; atbilstoši darbadienu skaitam izlīdzināti dati).

Pozitīva attīstības tendence bija vērojama kravu transporta pakalpojumu jomā. Jūnijā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu par 5.8% pieauga dzelzceļa kravu apgrozījums un par 8.1% – kravu apgrozījums Latvijas ostās.

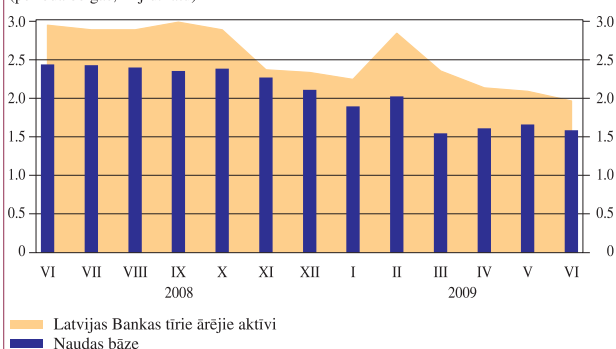
Jūnijā turpinājās bezdarba līmeņa kāpums (līdz 11.5%), auga valsts konsolidētā kopbudžeta deficīts, saruka kredītēšana un nedaudz samazinājās kopējais naudas piedāvājums.

Patēriņa cenas jūnijā salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi saruka par 0.5%, bet gada inflācija samazinājās par 1.3 procentu punktiem (līdz 3.4%). Tālāku patēriņa cenu kritumu noteica zema pieprasījuma, kā arī administratīvi regulējamo siltumenerģijas cenu sarukums. Zemā pieprasījuma un sezonālu faktoru ietekmē par 0.6% samazinājās pārtikas un par 2.7% – apģērba un apavu cenas. Palielinoša ietekme uz inflāciju bija degvielas cenu kāpumam (5.6%). Patēriņa cenu gada pamat-inflācija saruka līdz 2.0%, veidojot 1.5 procentu punktus no kopējās inflācijas.

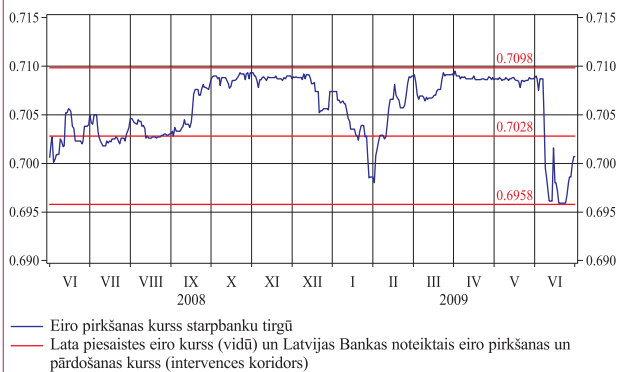
Jūnijā valsts konsolidētā kopbudžeta deficīts bija 87.3 milj. latu (no gada sākuma uzkrātais deficīts – 425.2 milj. latu). Jūnijā deficīts bija gan valsts pamatbudžetā, gan valsts sociālās apdrošināšanas budžetā, gan arī pašvaldību konsolidētajā budžetā. Lai gan, saņemot lielāku ārvalstu finanšu palīdzību, ieņēmumi jūnijā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu samazinājās tikai par 6.9%, nodokļu ieņēmumu sarakums joprojām bija straujš (26.6%). Visnozīmīgāk samazinājās uzņēmumu ienākuma nodokļa (par 89.8%), pievienotās vērtības nodokļa (par 31.0%) un iedzīvotāju ienākuma nodokļa (par 28.6%) ieņēmumi. Budžeta izdevumi jūnijā bija par 9.1% mazāki nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā, neraugoties uz izdevumu kāpumu sociālajiem pabalstiem (par 35.7%), jo to kompensēja izdevumu samazinājums nodarbināto atlīdzībai, precēm un pakalpojumiem, subsīdijām un dotācijām, kā arī kapitālajiem izdevumiem. Centrālās valdības un pašvaldību kopējais parāds jūnijā, dzēšot valsts iekšējā aizņēmuma parād-zīmes, samazinājās par 78.9 milj. latu (līdz 3 063.2 milj. latu).

EMITĒTĀS NACIONĀLĀS VALŪTAS SEGUMS

(perioda beigās; mljrd. latu)

EIRO KURSS ATTIECĪBĀ PRET LATU

Kreditēšanas gada pārmaiņu temps jūnijā kļuva negatīvs (–0.2%, t.sk. kredītiem nefinanšu sabiedrībām – 4.1% un mājsaimniecībām – –0.6%). Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums samazinājās par 64.1 milj. latu jeb 0.5%, sarūkot gan finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām, gan arī mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikumam. Samazinoša ietekme bija komerc-kredīta un patēriņa kredīta atlikuma sarukumam (attiecīgi 2.2% un 1.5%), bet industriālā kredīta atlikums palielinājās par 0.3%. Latos izsniegto kredītu atlikums samazinājās par 34.7 milj. latu jeb 2.4%, bet eiro izsniegto kredītu atlikums – par 18.0 milj. latu jeb 0.1%.

Turpinoties tautsaimniecības recesijai, bija vērojams mērens naudas pieprasījuma sarukums. Jūnijā M1, M2 un M3 samazinājās attiecīgi par 66.7 milj. latu, 43.2 milj. latu un 39.5 milj. latu. Tādējādi auga šo naudas rādītāju gada samazinājuma temps (attiecīgi 10.4%, 9.9% un 21.0%). Naudas piedāvājuma kritumu noteica skaidrās naudas (bez atlikumiem MFI kasēs) sarukums (24.4%). Samazinājās arī noguldījumu ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu atlikums un naudas tirgus fondu akcijas un daļas, bet palielinājās noguldījumu ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem (par 17.5 milj. latu jeb 0.7%) un noguldījumu uz nakti (par 18.1 milj. latu jeb 0.8%) atlikums.

Jūnijā noguldījumu atlikums palielinājās par 0.5%, t.sk. mājsaimniecību noguldījumu atlikums – par 0.6%. Būtisks bija latos veikto noguldījumu atlikuma sarukums gan finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību, gan mājsaimniecību sektorā (attiecīgi 4.4% un 3.5%), bet eiro veikto noguldījumu atlikums pieauga par 5.7%. Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumu atlikuma gada pārmaiņu temps bija negatīvs (–5.7%).

Jūnijā Latvijas banku saistības pret ārvalstu bankām kritās par 2.4% (maijā – par 1.1%), t.sk. 1 procentu punktu veidoja sindicēto kredītu atmaksa. Gan no saistītajām bankām saņemto aizņēmumu atlikuma, gan nerezidentu ne-MFI noguldījumu atlikuma kritums bija mazāks nekā iepriekšējā mēnesī (attiecīgi 0.9% un 2.1%). MFI (izņemot Latvijas Banku) fīro ārējo aktīvu negatīvais rādītājs saruka par 153.3 milj. latu.

Naudas bāze M0 jūnijā samazinājās par 76.1 milj. latu, būtiski krītoties skaidrās naudas pieprasījumam un, rezervju prasību apjomam sarūkot, mazinoties arī banku pieprasījuma noguldījumu atlikumam centrālajā bankā. Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi samazinājās par 123.5 milj. latu, un emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīriem ārējiem aktīviem mēneša beigās bija 124.1%. Centrālās bankas rezervju samazināšanos noteica Latvijas Bankas veiktās eiro pārdošanas intervences neto 110.5 milj. latu apjomā, kā arī valdības ārvalstu valūtas līdzekļu atlikuma samazinājums, Latvijai izmantojot daļu ārvalstu aizdevuma. Samazinoša ietekme uz centrālās bankas naudas piedāvājumu bija arī bankām izsniegto kredītu atlikuma kritumam, savukārt palielinoša – latos veiktā valdības noguldījuma atlikuma Latvijas Bankā samazinājumam.

Latu likviditātes situācija jūnijā noteica krasas RIGIBOR kredītiem uz nakti svārstības robežās no 5.0% līdz 33.0%, bet vidēji mēnesī tas sasniedza 17.18%. 3, 6 un 12 mēnešu RIGIBOR palielinājās vidēji par 10 procentu punktiem (līdz 24–25%). Situācija latu naudas tirgū noteica arī nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām latos izsniegto kredītu un piesaistīto noguldījumu procentu likmju pieaugumu, bet ārvalstu valūtās veikto darījumu procentu likmju līmenim bija krituma tendence.

Jūnijā Latvijas Bankas noteiktais ASV dolāra un Japānas jenas kurss attiecībā pret latu samazinājās attiecīgi par 1.4% un 0.4%, bet Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss palielinājās par 2.0%.

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

	2009	
	V	VI
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa atbilstoši darbadienu skaitam izlīdzinātas pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)	–19.3	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	–0.5	–0.5
Pēdējo 12 mēnešu gada vidējā inflācija (%)	11.4	10.2
Gada (%)	4.7	3.4
Patēriņa cenu gada pamatinflācija ¹ (%)	2.9	2.0
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	126 595	129 269
Bezdarba līmenis	11.3	11.5
Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālā bilance (milj. latu)	–337.8	–425.2
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	267.2	*
Imports	351.1	*
Balance	–83.9	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes un Finanšu ministrijas dati.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)

	2009	
	V	VI
MFI¹		
M3	5 895.9	5 829.2
Repo darījumi	0	0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	82.4	59.0
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	1.7	1.7
M2	5 811.8	5 768.6
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	2 472.5	2 490.0
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	306.3	285.1
M1	3 033.0	2 993.5
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	718.7	661.0
Noguldījumi uz nakti	2 314.3	2 332.4
Tīrie ārējie aktīvi	-4 976.7	-4 946.9
Kredīti rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām	14 140.2	14 076.1
Kredīts valdībai	691.5	626.8
Centrālās valdības noguldījumi	1 202.3	1 059.1
Ilgāka termiņa finanšu saistības	2 337.5	2 174.1
Latvijas Banka		
M0	1 660.9	1 584.8
Skaidrā nauda apgrozībā	825.1	758.5
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	826.4	808.5
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	9.4	17.7
Tīrie ārējie aktīvi	2 090.8	1 967.3
Tīrie iekšējie aktīvi	-429.9	-382.5
Kredīti	-178.1	-138.2
MFI	362.2	258.9
Valdībai (neto)	-540.3	-397.0
Pārējie aktīvi (neto)	-251.9	-244.3
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. eiro)	2 969.42	2 810.83
Zelts	170.54	166.15
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.46	0.46
Rezerves pozīcija SVF	0.06	0.06
Ārvalstu konvertējamās valūtas	2 798.36	2 644.16
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	4 108.11	3 943.06
Zelts	235.93	233.08
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.64	0.64
Rezerves pozīcija SVF	0.09	0.09
Ārvalstu konvertējamās valūtas	3 871.45	3 709.25

¹ Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju.

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI

	2009	
	V	VI
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	4.9	22.3
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti latos)	13.4	33.4
Kredīti māsaimniecībām (izsniegti latos)	19.0	19.1
t.sk. mājokļa iegādei	10.4	10.4
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	5.6	5.4
Kredīti māsaimniecībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	5.9	5.5
t.sk. mājokļa iegādei	5.1	4.5
No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti latos)	9.0	20.0
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	3.5	2.6
Māsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti latos)	8.5	14.7
Māsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	1.0	1.0
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.8	1.4
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.5	0.3
Māsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	2.8	3.1
Māsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.9	0.9
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	4.0	4.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5080	0.5010
Ls pret GBP	0.8100	0.8260
Ls pret 100 JPY	0.5280	0.5260
Ls pret EUR	0.7028	0.7028

MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)

	2009	
	V	VI
MFI rezerves	942.2	923.0
Nacionālā valūta kasēs	106.4	97.5
Noguldījumi Latvijas Bankā	835.8	825.5
Ārzemju aktīvi	4 729.3	4 602.2
Ārvalstu valūta kasēs	57.2	64.6
Prasības pret MFI	2 743.2	2 657.2
Prasības pret ne-MFI	1 823.5	1 775.0
Pārējie aktīvi	105.4	105.4
Prasības pret centrālo valdību	617.1	552.5
Prasības pret vietējo valdību	74.4	74.2
Prasības pret valsts nefinanšu sabiedrībām	383.8	382.9
Prasības pret finanšu iestādēm un privātajām nefinanšu sabiedrībām	7 634.8	7 598.4
Prasības pret mājsaimniecībām	6 276.7	6 257.0
Neklasificētie aktīvi	1 102.8	988.4
Pamatlīdzekļi	162.4	166.9
Nauda ceļā	25.2	22.2
Pārējie aktīvi	382.2	362.9
Prasības pret rezidentu MFI (t.sk. ieguldījumi)	533.0	436.3
Aktīvi pavisam	21 761.2	21 378.7
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>344.9</i>	<i>353.7</i>
Noguldījumi uz nakti latos	1 108.9	1 041.9
Valsts nefinanšu sabiedrību	72.9	65.3
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	486.3	439.7
Mājsaimniecību	549.7	536.9
Termiņnoguldījumi un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu latos	1 123.2	1 101.8
Valsts nefinanšu sabiedrību	185.5	176.6
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	394.6	407.7
Mājsaimniecību	543.1	517.5
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	2 819.8	2 933.2
Valsts nefinanšu sabiedrību	58.3	51.6
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	988.0	1 051.6
Mājsaimniecību	1 773.5	1 829.9
Centrālās valdības noguldījumi	662.0	662.1
Vietējās valdības noguldījumi	208.1	189.4
Tranzītfondi	3.2	3.2
Ārzemju pasīvi	11 796.8	11 516.4
Saistības pret MFI	8 268.1	8 066.4
Saistības pret ne-MFI	3 041.2	2 977.3
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	487.5	472.7
Saistības pret Latvijas Banku	362.2	258.9
Emitētie parāda vērtspapīri	160.4	160.5
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	82.4	59.0
Kapitāls un rezerves	1 744.2	1 580.0
Rezidentu	1 006.3	807.0
Nerezidentu	737.9	773.0
Uzkrājumi parādiem un saistībām	741.5	1 020.1
Neklasificētie pasīvi	948.4	852.2
Nauda ceļā	93.6	90.3
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	357.2	363.3
Saistības pret rezidentu MFI	497.6	398.5
Pasīvi pavisam	21 761.2	21 378.7
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>344.9</i>	<i>353.7</i>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).